

THƯỜNG THỨC TÔN GIÁO

HÒM TIÊN TRI - BÁU VẬT HUYỀN BÍ CỦA MỌI TÔNG ĐỒ

MỘNG ĐẮC^(*)

Năm 1241, một nhà thám hiểm người Armenia từng kể lại rằng ông đã mục kích Hòm Tiên tri ở A Xum, Ethiopia, vương quốc của Hoàng hậu Sheba huyền thoại. Đó chính là chiếc rương gỗ, bọc gấm ẩn chứa hàng chục lời di huấn của nhà hiền triết Solomon đã bị biến mất vào năm 587 trước Công nguyên.

Nhiều nhóm kĩ giả Âu - Mỹ kì cựu kế tiếp nhau được cử tới A Xum trong vai du khách hành hương Do Thái giáo với mục đích lọt vào được ngôi giáo đường nổi danh Deva Maria Otsion để diện kiến Hòm Tiên tri, nhưng vấp phải sự thận trọng thái quá của giới chức tôn giáo tại đó, bởi người ta luôn tỏ ý nghi ngờ rằng họ không phải là những khách du lịch thật sự, mà là gián điệp với đặc vụ duy nhất: “chôm hòm báu vật chứa đựng những lời nguyên vô giá bao đời”.

Hòm Tiên tri không chỉ đơn giản bao gồm các phiến đá thô ráp, ghi lại những lời răn bất hủ của Solomon được giáo chủ Joshua trao cho giáo sĩ Moses theo sách Cựu ước từ nhiều thế kỉ trước, mà còn là kho báu có giá trị nhất về mặt tinh thần của mọi tín đồ Ethiopia, một trong những quốc gia có tỉ lệ dân số theo Kitô giáo hàng đầu của hành tinh. Một di sản lịch sử độc đáo tại quốc gia Phi Châu đông dân và nghèo khó vốn được coi là

một trong những “cái nôi tín ngưỡng” của nhân loại. Ai cũng tin rằng, Hòm Tiên tri đang hiện diện ở đây, trong tòa Thánh đường Deva Maria Otsion, tại một căn phòng bí ẩn nào đó, thoạt nhìn cũng giống như vô vàn căn phòng hậu sảnh khác giữa chốn này, nhưng ngay sau vách cửa luôn có người túc trực suốt ngày đêm với sự dè chừng tối đa. Vinh danh và trọng vọng luôn được dành cho vị tu sĩ đang giữ trọng trách gác cửa. Vị tu sĩ này sẽ đảm nhiệm chu đáo vai trò bảo vệ kho báu, cũng như không được bước chân ra khỏi nơi lưu giữ Hòm Tiên tri cho đến lúc chết, khi ấy người ta sẽ tiến cử vị tu sĩ kế nhiệm qua một cuộc tuyển lựa khắt khe.

Lịch sử lưu truyền rằng, Hoàng hậu Sheba, hậu duệ của đức vua Agabo Toàn năng, một tối nọ chợt chiêm bao và nghe thấy những lời đồn đại về sự thông thái của Solomon, liền quyết định “dấn thân” tới Giêru Salem để được gặp nhà hiền triết. Hệ quả từ lần gặp đó, Hoàng hậu đã sinh ra Hoàng tử Mérelík Đệ nhất. Ngay từ thừa thiếu thời, Mérelík Đệ nhất đã được mẹ ban cho Hòm Tiên tri - kỉ vật từ lần gặp Solomon. Hoàng tử giữ báu vật khư khư bên mình và đem kho báu về A Xum.

Người ta chỉ thấy Vị tu sĩ trông coi nơi lưu giữ Hòm Tiên tri vào dịp lễ Tim

*. Nhà nghiên cứu, Ninh Bình.

Kat (vị Thần bảo trợ cho các giáo đường Ethiopia) kéo dài trong hai ngày, 18 và 19 tháng Giêng hằng năm (lịch người Ethiopia khác với dương lịch). Theo thông lệ, cứ vào lễ Tim Kat, mọi nhà thờ Ethiopia lại trưng ra trước tín đồ mộ đạo thứ "Tabots" (báu vật) mà họ đang bảo quản. Theo tập tục, dây cũng là dịp duy nhất trong năm, Hòm Tiên tri được mang ra khỏi Deva Maria Otsion.

Lễ Tim Kat được bắt đầu lúc 5 giờ chiều ngày 18 tháng Giêng. Dưới sự dẫn dắt của Sofa - chức sắc tôn giáo lớn nhất trong nhà thờ cùng cây trượng bí ẩn, đoàn diễu hành rời ngôi giáo đường, lên đường theo lộ trình đã định. Dẫn đầu là đoàn nhạc công chơi cùng một loại đàn Masenko (nhạc cụ giống như vĩ cầm nhưng chỉ có một dây) theo sau là đám đông tín đồ vừa đi vừa râm ran cầu nguyện. Họ đội mũ dệt bằng vải gấm, trước ngực đeo các biểu tượng tôn giáo mạ vàng hoặc bạc. Ở giữa đoàn rước lễ là Hòm Tiên tri được phủ vải nhung đỏ do những tu sĩ sẵn sàng tử vì đạo đội trên đầu trong suốt cuộc hành trình, tháp tùng xung quanh là đội danh dự hùng hậu bao gồm giới binh sĩ chính quy, tiểu liên tự động cầm trong tay sẵn sàng can thiệp trước bất cứ một hành động quá khích hay ám muội nào xúc phạm tới báu vật. Sau khi băng qua những khu lảng tảm với các bia đá ngàn năm tuổi xuyên ngang A Xum, người ta nhẹ nhàng đặt Hòm Tiên tri vào một địa điểm có mái che kê hồ Makenda và được canh phòng cẩn mật ngay khi vừa dựng lên. Trọn một đêm, các câu chuyện đều xoay quanh sự tích kho báu, cũng như vô vàn các huyền thoại vốn đã tồn tại nhiều thế kỷ trong vùng rừng Châu Phi - "địa danh thánh thần".

Phải chăng giới giáo sĩ Ethiopia đang sở hữu hiện vật độc nhất vô nhị là Hòm Tiên tri, trong khi người Do Thái lại luôn khẳng định rằng hiện vật hi hữu ấy đã mất tích

vào năm 587 trước Công Nguyên, sau trận hỏa hoạn khủng khiếp tàn phá giáo đường Giêru Salem, hoặc là ai đó theo như một giả thuyết khác đã kịp "nặng" chiếc rương đựng những lời di huấn của Solomon khỏi tay nhà vua cường bạo Navuhonosor Đệ nhị, rồi lén lút đem kho báu về cất tại A Xum địa bàn hiểm trở đảm bảo cho sự an toàn tuyệt đối.

Vấn đề an ninh cho việc bảo quản Hòm Tiên tri có ý nghĩa sống còn đối với giới lãnh đạo tín ngưỡng ở Ethiopia, thậm chí ngay cả trong trường hợp lễ Tim Kat thường niên. Người ta nghi ngờ chiếc rương mà đoàn diễu hành rước đội tại A Xum không phải là Hòm tiên tri thật mà chỉ là bản sao. Giới lãnh đạo tôn giáo đã lí giải điều này với cộng đồng tín đồ cuồng nhiệt rằng, người canh giữ Hòm Tiên tri phải tuân theo tập tục nghiêm ngặt truyền đời, không được phép bước chân ra khỏi nơi đang canh giữ vì bất cứ lí do nào. Vì thế, Hòm Tiên tri cũng không thể di dời khỏi chốn cố hữu.

Lễ Tim Kat càng thêm phần náo nhiệt trong buổi hoàng hôn ngày 19 tháng Giêng. Hàng chục nghìn tín đồ quỳ sụp dọc theo triền hồ, trong khi tu sĩ trong những bộ lễ phục chùng thâm uy nghi lộng lẫy, cất cao giọng rao giảng như sấm truyền, các bài Thánh ca xen lẫn tiếng trống rộn rã, tiếng trống kua sát cánh cùng động thái hôn gió lên cây thánh giá... Tất cả đều nằm dưới mọi sự quan sát không rời mắt của Đại Giáo chủ vùng A Xum, vị tu sĩ có chức tước tôn giáo hàng đầu giữa những người đang có mặt.

Sau cùng, đoàn hành lễ từng bừng trở lại giáo đường Deva Maria Otsion, nơi cất giấu Hòm Tiên tri và cũng chính là ngôi nhà mô bất khả xâm phạm của vị tu sĩ có trách nhiệm canh giữ với những điều huyền bí theo vị tu sĩ đó tới hơi thở cuối cùng./